

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гергана Кирилова Събева

Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по научна специалност „Специална педагогика“, професионално направление 1.2 Педагогика,
област на висше образование 1. Педагогически науки

Автор: Димитриос Евангелос Танис

Тема: „Дигитални образователни ресурси и технологии за преодоляване на езиковите и математическите когнитивни нарушения при деца със специални образователни потребности (умствена изостаналост)“

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Хинкова Евгениева, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Становището е изготвено във връзка със заповед № 1066/12.06.2024 г. на ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград. Документите и материалите са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Представеният дисертационен труд е разработен в съответствие с изискванията за научно педагогическо изследване и има необходимите компоненти на докторска дисертация. Състои се от: увод, три глави, изводи и препоръки, приложения, списък на използваната литература на кирилица и латиница. Дисертационният труд съдържа 170 страници основен текст, от които 166 представляват същинската част на разработката. Текстът е подкрепен от 25 схеми и 36 таблици. Библиографията включва 144 заглавия.

2. Актуалност на тематиката

Днешните деца, родени в така бързо развиващата се дигитална епоха, започват да използват електронните устройства и интернет все по-рано и по-разнообразно от всяко предишно поколение. Невъзможно е, а и не е необходимо те да бъдат напълно откъснати от

тях, тъй като в живота им в бъдеще ще е наложително да имат необходимата дигитална грамотност.

Идеята на дисертационното изследване е да проучи етапа на развитие и уменията за създаване и използване на дигитални дидактични материали и в резултат на това е предложена конкретна платформа за работа на педагогическите специалисти.

Настоящото изследване е ценно, тъй като това ще доведе от една страна до подобряване на знанията, уменията и възможностите за подкрепа както на децата със специални образователни потребности, така и на техните семейства, а от друга до съобразяване с техните конкретни нужди и индивидуални потребности.

В този смисъл представената за оценка дисертация е важна за системата на образованието и за формиране на култура на приобщаване.

3. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира познания относно проблематиката, която разглежда в дисертацията си и спецификата при обучение на деца със специални образователни потребности (умствена изостаналост).

Представената изследователска разработка показва две основни предимства на съвременните дигитални дидактични материали – възможността да се съчетаят с класическите такива, както и възможността за следване на класическите когнитивни модели в обучението, така че да се стимулират възприятията на учениците с умствена изостаналост. Дали това ще се постигне зависи от готовността на педагогическите специалисти да приемат и развиват съдържателно дидактичните средства в частност – дигиталните.

4. Методика на изследването

Настоящото изследване включва:

- ✓ Структуриран въпросник за учители

В изследването са взели участие 129 педагогически специалисти. Те са подбрани на случаен принцип от учители, които участват в педагогически специализации. Въпросникът е раздаден неформално на педагозите.

- ✓ Демографски профил на респондентите (структуриран въпросник)

Възрастта на участниците в изследването е разпределена по следния начин: най-малко са педагозите до 30 години, а най-много са тези, които са над 50 години. Образованието им е отчетено като важен критерий и оказва влияние при работата им. Почти 75% от респондентите са завършили магистърска програма. Останалите 25 % се разпределят между

доктор, бакалавър и средно образование. Педагогическият опит на респондентите в изследването е добре балансиран. Общообразователните педагогически специалисти са 47,3%, което е почти половината от анкетираните педагогически специалисти. Това е от съществено значение, защото проучването на възможностите на дигиталните ресурси изисква взаимодействие и екипност от страна на всички педагогически специалисти. 35,7% са ресурсните специалисти (специални педагози, логопеди, рехабилитатори) и 17,1% други педагогически специалисти.

Разработена е платформа, която е специално конструирана и поддържа базисни учебно познавателни дейности, които са в основата на функционалната грамотност. Чрез нея се въвеждат основни понятия, наименования, процеси. Прави впечатление факта, че платформата е направена така, че може да се мултиплицират компонентите ѝ толкова пъти, колкото е необходимо, за да илюстрират дадено учебно съдържание чрез различни подходи. Това прави платформата непретенциозна и удобна за работа. Друга нейна особеност е възможността да архивира всички действия които са се извършвали в нея, така че да може да се проследява работата на всеки един ученик. Не е търсено електронно функциониращо средство за систематизиране и анализ на определен тип дейности, но на всички ни е известно, че при извършване на анализ на учебно-познавателната работа на ученика с умствена изостаналост трудно може да се търси типичен резултат, поради което е запазена ръчната обработка на събраните база данни.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Създадения от докторанта иновативен модел – софтуер за приложение на дигитални дидактически материали чрез следване на логиката на когнитивните процеси позволява интегрирането на готови езикови и математически модели в процеса, които значително да разширят и подобрят налагащите се новости през последните години. Това прави възможно в хода на изследването и разработването на софтуера да се мисли за всички участници в образователния процес без да се игнорират децата и учениците с лека умствена изостаналост. Това е възможно благодарение на процесите на приобщаващото образование.

Настоящото проучване очертава три приноса:

- ✓ Създаване на инструмент за установяване на нагласи на участниците в процеса на обучение.
- ✓ Създаване на практически приложим софтуер, който покрива възможностите за работа с всички ученици в класа.

✓ Създаване на практически приложим подход за изграждане на мрежа за споделяне на иновативни практики.

Приобщаващото обучение е процес на признаване и удовлетворяване на многообразните образователни потребности на децата и учениците, насочени към изграждане на хармонична среда и към повишаване на качеството на образование, чрез осигуряване на гъвкавост и вариантност както по отношение на структурата, така и по отношение на съдържанието на образователно възпитателния процес. Чрез него опитът на детето за възприемане и ориентиране в заобикалящия свят се увеличава.

Приоритетите в образователната система последните години значително се промениха. Това налага използването на нови технологии и учебни стратегии и ресурси, които ще доведат до обогатяване на знанията и представите на детето, както и на различни начини за взаимодействието му, чрез съчетаване на личния опит с организирано предавания опит от възрастните. В този смисъл настоящата разработка е особено ценна.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Научните публикации на докторанта са 4 на брой и са пряко свързани с темата на дисертацията и получените резултати от изследователската работа.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа 80 страници текст. В текста са включени 6 таблици и 13 фигури. Той отговаря на изискванията за обобщено представяне на дисертационния труд, като маркира основните моменти в него и акцентира върху изследователската част, получените резултати и отбелязва приносните моменти.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Основната цел на приобщаването в контекста на образованието е да се зачитат специфичните нужди на всички обучаващи се, да се планират и организират учебните среди и дейности, така че да се гарантира на лицата да участват активно и независимо. Това води до подготовка, социална ориентираност и успешна адаптация в училище, а по-късно и в живота.

Препоръката ми е докторантът да продължи бъдещата си научноизследователска дейност, отнасяща се до децата със специални образователни потребности и техните особености, защото обучението им е предизвикателство за учителите, родителите и за цялото общество.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд представлява завършено научно изследване, което е съобразено с нормативно поставените изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за придобиване на научни степени в ФЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Поради гореизложеното давам своята положителна оценка и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди на Димитриос Евангелос Танис образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Специална педагогика“ в професионално направление 1.2 Педагогика, област на висше образование 1. Педагогически науки.

30.08.2024 г.

гр. Шумен

Изготвил становището: .....

/доц. д-р Гергана Събева/